

בפרצופיהם. הוצאתי את בלוק הכתיבה שלי וישבתי לכתוב גם אני. מכתב אחרון. התחלתי מתוך שגרה לרשום מעל לגליון, בקצהו השמאלי, את כתובתי באנגלית, כחוק. אחרי כן נוכרתי ותייכתי; שוב אין לי כתובת. מישהו נגש אלי. זהו הקצין בעצמו. בידו פצירה. שמע — אמר לי — באתי להודיעך בענין כתיבת מכתב ורואה אני שכבר אתה יודע הכל. קח את הפצירה וגרד את „הדויד שילד“ מעל כנף המכוננית ומעל כובע־הפלדה שלך. נפעתה. אדוני — אמרתי לו — וכולי דרוך במאמץ לבטא מחשבות בשפה שאיני שולט בה. „אדוני, אני רק מצורף לפלונגך. פקודה יכול לתת לי רק קצין של יחידתי.“ ירו השמאלית, המושטת אלי עם הפצירה, צנתה. עתה הרים את יד ימינו, הניחה על כתפי, הביט, העמיק להביט לתוך עיני: — „אין זו פקודה, בחור. אני מבקש ממך חבר, כאח: עשה זאת. רוצה אני שגורלך, אם יקרה הדבר, לא יהיה שונה מגורלי ומגורל חברי. רק זאת — אם גפול בשבי. אנחנו נלחם — אמר בשנים הדוקות — אבל גם גפול בשבי, רוצה אני שתורוק גם את פנקס־החייל שלך ואת סבלאות היהוי שעל צווארך. לא פקודה. רק מבקש אני ממך.“ והיה ברבריו, בהתרנשותו העצורה, כרפט קולו, בידו שלחצה את כתפי, משהו אנושי, גדול וכובש באנושיותו. „כן אדוני, תודה!“ ובאין אומר גרדתי בפצירה שקיבלתי את „מגני־הרוד“ מהמכוננית ומהכובע. ולאחר שעשיתי זאת תקפה אותי הרגשת האבדון ודומה היתה, בודאי, לאותו־היהודי הירא וחרד מן הדורות הקודמים, שמוות ביתו נשדדה. ישבתי לכתוב את המכתב, וכל כך קשתה עלי כתיבת אותו מכתב הביתה.

עבר זמן מה, ואני כבר כמה שבועות בתוך יחידתי, בואדי המפורסם של סוברוק. הימים ימי ההתקפות האוויריות המרוכזות עלינו. יום־יום משהעריב היום ועם דמדומי בוקר אנו שוכבים מפוזרים בשרשרת מתחת לשקי חול יחידים, מתפורים איך־שהוא, ומתכּים לסגקים הגרמניים. והנה, ביום אחד מאותם הימים הופיע תייל־מקשר — „קוראים לך למשרד היחידה.“ עולמי השך בעדי. למשרד היחידה נקראו אנשים רק למשפט, לבידור, לגיפּה. הלכתי, הלוך פשפש במעשי ולא מצאתי בי כל דופי. בדרך — עשן ורעמים של הפצה, וצנתתי בין סלעים. וכשוך הסערה הגעתי לאותו הבור שבו טקטקו מכונות הכתיבה. בפנים, בחצי האפולית, בעוד אני מצדיע בפני הקצין היושב אל השלתן, חיבקני מי שהוא. זה היה הקצין ההוא, אותו בחור אוסטרלי יקר. בא לשאול עלי. חיפש אחרי. לאחר השאלות לשלומי וכי הרים פתאום לגנדי חבילה עטופה בנייר עתונים. „הנה פה — אמר בחיוך שמחה — צבע לבן, קופסת צבע לבן. בוא ואעזור לך לצייר שוב את הדויד שילד על מכונניתך ועל כובע־הפלדה.“

א. ג.

יום הכפורים במדבר

(קטע ממכתב)

באתי לגדוד יום לפני ערב יום הכפורים. הקפסן י. וו. כבר עסק בהכנות לתפילה־בציבור ליום הגדול והנורא. טבעי הדבר שמקום התפילה נקבע אצלנו. אם ה„דרום־אפריקאים“ או ה„בריטים“ הם חיילים יהודים בצבא ארצם, הרי אנחנו הארצי־שלאליים, מופיעים כיהודות עבריות. וכך נעשה הגדוד שלנו למרכז יהודי גדול. בלב־המדבר התכנסו יהודים כמעט מכל תפוצות העולם. כבר בבוקר, בערב החג, נהרו אלינו המוני חיילים, מי ברכב ומי ברגל, סגודים

שונים ובמדים שונים. ביניהם גם ארצישראליים, מיחידות הגנהים וחיל-התעופה. מכוניות לעשרות הביאו כחצי אלף חיילים יהודים מכל הסביבה. בהשתדלות הרבי הצבאי, הקפמן וו, יהודי נחמד וציוני נלהב, ניתנה האפשרות לבחורים שלנו להכין ארוחה דשנה „שלפני הצום“ בשביל מאות האורחים.

אל השולחנות הערוכים הסב קבוץ-גלויות קסן. ידידים וקרובים מבין צבאות האימפריה, שלא ראו זה את זה מיום התניסותם — נודמנו פתאום יחד. אי-אפשר לתאר את מצב-הרוח המרומם שהשתרר אצלנו. בין הדרום-אפריקאים מצאנו מכירים הרבה שארחו אותנו בשנה שעברה בקייפ-טאון, בדרך שובנו לארץ, ממסענו הגדול סבב העולם. בינתים התניסו הבחורים והלכו up-north (צפונה), כמו שהם רגילים להגיד, להשתתף בפועל בקרבות.

בליל יום-הכפורים התאספנו כולנו להפילת כל-נדרי. היה זק מחזה מרהיב עין, מאות בחורים, הסונים ושופי שמש, פניהם כפני „נויים“ בני-חורון, „סקוטים“, „אנגלים“, „רום-אפריקאים“, עם סידורים ביד, שרים את המנגינה העצובה והמסתורית של „כל-נדרי“. אפילו „הם“, מבקרינו התמידים לא באו להסירנו אותו לילה. סביב היה שקט-רב, השקט הדומם של המדבר. והירת החיור בשמים אף הוא, דומה, תמה היה למראה: מה גשתנה הלילה הזה מכל הלילות? אכן, אפשר לומר, שאותו לילה נימלח השליטה מהשמן.

בין אורחינו היו קצינים גבוהים הרבה, אשר עלו לתורה וברכו עליה בהברה ונגינה ליטאית. הייל או קצין יהודי מדרום אפריקה ה„אידיש“ הליטאית העסימית עוד שגורה בפה. כולם ציונים וביהדותם אינם מתביישים. אלה שביקרו בחופשתם בארץ שבו מלאי התפעלות והם חולמים להתישב בה אחרי המלחמה. התלהבותם של הדרום-אפריקאים לציונות עוררה אף קנאה בלב הבחורים שלנו. כשנמצא אחד — לדאבוננו — מהבחורים שלנו, שהתחיל לדבר נגד הארץ, נגד הציונות ומוסדותיה, השתיקו אותו מהר. אף כי הבחורים שלנו, כפי שידוע לך, אינם חסידים גדולים של המוסדות, דאגו הם לסתום את פי המקמרב.

אכן, הבחורים הם מרי-נפש. ולו הרגישו איזה יחס של טיפול ודאגה להם ולמשפחותיהם, לא היו חושבים עצמם כנעובים ונשכחים מלב הישוב. ואולם, כאמור, היחס הולך ומשתפר. במוצאי יום הכפורים, אחרי שהאורחים סעדו את לבם, בילינו יחד עד אור הבוקר. שרנו, רקדנו, הישבנו את לבנו. אמנם ליל מוצאי יום כפור לא היה כל כך שקט כלילה הקודם, אבל לא שמנו לב לכך. העיקר, השמחה היתה במעוננו. ואמת אחת ישנה התבלטת כאן: כי עם כל ההבדלים בלשון ובלבוש, ועל אף הימים והמדבריות המפרידים בין ארצות פזורינו, הרי אנו כולנו אוטה אחת. והלקת הזה יזכר בלב כל אלה שהשתתפו בכינוס חג זה. וכמו שאמר אחד הקצינים בנאומו אחרי תפילת-נעילה: אם נספר פעם לבנינו על המלחמה הזאת, בימי השלום שיבואו עלינו, וראי שלא יעדך מקומו של יום-כפורים זה בסיפורנו.

אָנְשִׁים אֲשֶׁר יָדְעוּ עַל מַה הֵם נִלְחָמִים

וְיִאֲהָבוּ אֶת אֲשֶׁר יָדְעוּ.

קְרוּ מְנוֹל (עַל הַחֵייל-הָאוֹרֶחַ)

10
11
12